

BEATI

PACIFICI.

BEATI

PACIFICI.

7

h

22

L. M. 20 ~~Feb~~

THESES

PHILOSOPHICÆ,
QVAS DEI OPT. MAX.
DUCTU ET AVSPICIIS, AD DIEM

IIJ. KAL. AVGVSTI, IN AEDE SACRA REGII

COLLEGII PROPVGNAVNT ADOLESCEN-

TES MAGISTERII CANDIDATI, E SCHO-

lis Edinburgi Philosophicis, hoc An. 1610. emittendi.

Præfide JAC. REIDO.

Adamus Watsonus.	Jacobus Eistonus.
Alexander Hammiltonus.	Jacobus Flaminius.
Cristopherus Major.	Jacobus Inglisius.
Franciscus Colesius.	Jacobus Kerus.
Georgius Barclæus.	Jacobus Knoxius.
Georgius Portusius.	Joannes Dalielus.
Gulielmus Dikifonus.	Joannes Fergusonus.
Gulielmus Justicius.	Joannes Knoxius.
Gulielmus Muirhedus.	Joannes Michaelides.
Gulielmus Penstonus.	Joannes Nimokius.
Gulielmus Valesius.	Marcus Kerus.
Hadrianus Littiljonus.	Robertus Cassius.
Jacobus Balivus.	Thomas Bannatinus.

EDINBURGI

EXCVDEBAT THOMAS FINLASON. 1610.

ILLVSTRISSIMO, AC HONORATISSIMO V.
D. THOMAE HAMMILTONO MILITI DE BYRES, CAUSARVM
REGIÆ M. PATRONO INTEGERRIMO, SVPREMI
Senatûs Senatori æquissimo, Consiliario consultissimo, &c.

¶ Adolescentes Magisterij candidati S.

INDOCTVM DIVITEM ET POTENTEM, SCI-
tè admodum *Diogenes* ovem inaurati velleris esse dicebat: Impa-
rem idcirco & imbellem *Minerva* inventionibus patronum esse
semper existimamus. Huic siquidem Deæ, non ignavum pecus
etiam in aureo vellere, sed cum dracone noctua sacra fuit; quòd
ubiq; videat Sapiëntia, & illa etiam dijudicet, quæ cæteris obscura
videantur. Quærant alij Meccenates suos. Nos (*Vir illustrissime*)
Archimedis exemplo, (qui nemini opera sua iudicabat inscribenda, nisi ei qui intelli-
gens talium rerum, & peritus fuisset) sub umbra clientelæ tuæ securius quieturi, ad te con-
fugimus qui verè sapiens ac prudens es, tanquam *Tallada* nostram, aut si mavis *Palla-*
dium. Aura enim freti benevolentie tuæ, & persuasi de patrociniò, sub nominis tui titu-
lo Theses has Philosophicas, primitias laborum produisse gloriabimur: certò sperantes,
sicut olim Ilo responsum ab oraculo, tamdiu civitatem Troiæ incolumen futuram,
quamdiu inviolatum illud *Palladium* in urbe servaretur; ita manente te, velut nostro
Palladio, dignitatem nostram sartam tectam mansuram esse, & ob omni malevolorum
violentia munitam. Patiëre (*humanissime*) qui causarum Maximi Regis maximus es
patronus, nos in minimis nostris ac frivolis, tui patrociniûm quærere. Excitavit
enim ad quærendum humanitas tua singularis, sed potiundi spem dedit amantissimo-
rum fratrum omnium tuorum consensus unanimis, qui supplices nostros libellos de-
ferent, & apud te causam hanc nobiscum lubenter agent. Omnium iam communis erit
mater hæc Academia, quam tales aluisse filios nunquam poenitebit, quia gratissimos:
imò tales habuisse, ipsi erit gloriæ, quia meritissimos. Quosdam hæcenus conspexit Ho-
noris Ædem per Fanum Virtutis intrasse, alios videt appropinquare, reliquos in itinere
esse. Et non mirum. Nam bonus dux, bonû reddit comitem. In te autem (*vir ornatisime*)
non solum quæ invidiæ non subiiciuntur, eximie insunt sapientiæ dotes, quibus nunquam
inermis est animus tuus ad fortunæ eventus, vel consilio, vel patientiâ superandos: sed
(quòd rarum est) quæ vulgus admiratur ut invidet possidentibus, in te etiam supra om-
nem invidiam existunt. Invidet opulento. At nullus invidet tibi, qui, quod vel benigni-
tate fortunæ, vel sine fraude partû possides, sic habes, ut dispensator potius sis quàm do-
minus. Invidet potenti. At tibi non potest, qui potens es Reipub. commodis, qui quan-
tum emines dignitate, tantum te submittis modestiâ, comitate vincens etiam humiles. In-
videt laudato. At tibi nequit, qui non personæ, (nulli enim minù expetunt, aut sustinent
etiâ laudari quàm qui maximè promerentur) sed potius virtuti tuæ laudationem quæris,
quam nolentem etiam sequitur sua gloria. Accipe igitur (*Nobilissime*) hoc quicquid est
muneris nostri tali benignitate, quali devotione tibi dicamus, impar quidem, fatemur,
dignitati tuæ; sed non debent qui magna præstare nequeunt parva negligere: & qui in
rebus maioribus usui esse non possunt, ob id in levioribus muneribus apud eos quos
præcipuè observant, diligentiam remittere. Tantum rogamus, ut Nostram, & Acade-
miæ hujus quæ nos omnes aluit, quando licet, causam suscipias: dignitatem amplifies:
fortunam promoveas: nomenque vindices. Scies, certè scies Musarum fautori & Pa-
trono, immortales gratiarum hortos relinqui, & laudem nunquam intermorituram.
Diu felix vive, & vale.

THESES LOGICAE.

HABITVS animi ab objecto ut principio & radice, & fine ut complemento, essentialiter sicut unitatem, ita & distinctionem accipiunt.

APPEN. I. Quicumque igitur sub unam communis objecti & finis veniunt rationem, etiam sub unum & communem mentis habitum cadent necessario.

2. Logica cum sit *capitulum rationis* & *ratio* & *ratio* Aristoteles 4. 1. priorum, & ultimo 2. Posteriorum, que non nisi in artem quadrari possunt (Arist. 6. Ethicorum) eam artem esse non dubitamus asserere: imò cum Logica eaque sola non modo sit secundum rationem, quod omnibus artibus est commune, sed etiam ipsummet rationem dirigat, a qua omnes artes procedunt, artem artem tanquam unicam rationalem cum peritissimis philosophorum esse affirmamus.

2. Ut scientia ita & reliqui mentis habitus rerum sunt universalium quæ quodammodo in mente sunt. 2. de Anima text. 60.

1. Præditus habitu ad libitum potest intelligere, & in attinentibus ad proprium habitum versari.

2. Instrumenta corporea pro nullius habitus vel acquisitione vel possessione requiruntur.

3. Quam cecutunt ad lucem veritatis, qui ideo Logicam non artem esse contendunt, quòd per externa corporis membra non exercetur: cum hoc quarundam artium duntaxat usum & exercitium, nullius naturam attingat.

3. Logica in quantum præcepta tradit extruendi syllogismum ceteraque instrumenta, per quæ homo in ipso actu rationis ordinatè, faciliter, & sine errore procedat, docens & cognitionem tradens: in quantum syllogismos & demonstrationes singulares eadem præcepta exequendo in materia reliquarum scientiarum extruit, Logica utens nominatur.

1. Licet igitur ut utens præsupponit docentem, negamus tamen alium & novum aliquem esse habitum, sed eundem perfectum in ratione artis operantis per usum.

2. Ideo ut solummodo differant, ut idem in esse imperfecto à se ipso in esse perfectiori.

3. Quam igitur inconsideratè naturam Logica quidam indagantes eam, aut ipsius partem (ut vocant) demonstrativam applicatam, scientiam appellant.

4. Ex prædictis colligere est cum similitudinem tum dissimilitudinem (quod ad artis usum attinet) inter Logicam & artes Mechanicas quæ circa opera externa versantur, conveniunt, quod nec huiusmodi per distinctum aliquem habitum exercentur: Differunt, quod Logici solo habitu, hoc est, mentis habilitate seu facilitate operationes suas exequatur: Artifex vero mechanicus, præter facilitatem intellectus, quam propriè vocamus habitum, indiget

THESES LOGICAE.

novâ membrorum aliorumq. instrumentorum facilitate qua non habet propriâ rationem habitus aut artis, sed quandam similitudinem prout ab habitu intellectus pendet, cum quo integrum & perfectum habitum constituit.

5 Ita ut artes Mechanicae sint potius, quae in ratione operandi bñt, quam tñt ad dñm: s. b. Arist. text. 60. 2. de An. ma dicuntur, quam Logicae; cum illae in verû singularium sensilium & externarum, haec verò in singularium quidem, non sensilium tamen, sed intelligibilium potius, notionum scilicet secundarum, operatione exercentur.

4 Univerſale est & bñt mñdñt tñpoxi xaruyopñdñ. 7. de Interpretatione.

1 Ad univerſale non requiritur actus, sed sufficit potentia de pluribus prædicandi.

2 Ut nullum univerſale in uno conservari poteſt, ita nec ullum expostulat plura a. tñ existētia, sed anñ, modò plura sint in potentia, ad sui cōservationem.

3 Aequalem ergo existimamus in hoc esse speciei & generis rationem, quod sicut species in unico individuo; ita genus in unica specie possit conservari.

5 Genus est totum potentiale essentialiter imperfectum, perfectibile tamen per differentias, velut per alios gradus perfectionis essentialiter distinctos: species verò est totum actuale, & perfectum, nec ulteriorem perfectionem requirit.

1 Genus essentialiter est contrahibile per oppositas differentias, ad diversarum specierum constitutionē, species minimè; sed solum multiplicatur in individuis per differentias individuales, quae non sunt gradus essentialis perfectionis, sed omninò vel extra essentialiam, vel ad summum modum quidam substantiales qui pro actuali existētiâ requiruntur.

2 Genus necessario plures species postulat; & species in unico individuo bene conservatur.

3 Ad omnis contraversionis decisionem, dicimus genus & speciem secundum considerationem Logicam ut prædicabilia sunt, similia esse, ita ut nec genus in unica specie, nec species in unico individuo nisi alia sint possibilia conservari possint. At verò secundum considerationem Metaphysicam, non esse similia; sed genus ut est totum potentiale, non potest conservari in una specie, nisi alia sit possibilis; species verò potest in unico individuo, licet non sit aliud possibile.

6 In his prædicationibus, Hoc animal est animal, hoc corpus est corpus, &c. natura generica significatur ut immediatè ab individuis participatur.

1 Quare non consideratur ut contrahibilis per aliquas differentias essentielles.

2 Ideo nec ut imperfecta & incòpleta, sed ut completa ex genere & differentia, & immediatè determinata ad individua per differentias individuales.

3 Genus igitur non solum immediatè, verum & completè de individuis poterit prædicari.

4 Non satis distincta est communis distinctio, dum definitio speciei per prædicationem immediatam ad ipsius à genere distinctionem limitatur.

5 Distinctius nos dicimus genus non prædicari de individuis per seipsum & immediatè

THESES LOGICAE.

immediate tanquam genus, sed per modum speciei.

6 Tales propterea predicationes, non ad primum, sed secundum predicabile pertinebunt.

7 Hinc duplicis offertur consideratio individui, primo, ut est à parte rei, & sic nullum est quod non contineatur sub aliqua specie, quâ mediante participet naturam genericam. Secundo, in quantum percipitur ab intellectu sub gradu naturæ superioris non considerato gradu specifico. Priore modo, individua speciei seu specificæ, posteriore, in individua generis, seu genericæ vocantur.

7 Τὸ ἴδιον ἐκείνου ἐστὶ τὸ αὐτοῦ, &c. Porph. cap. de diff.

1 Αἱ μὲν οὐκ αὐτὸ ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ διαφορᾷ, οὐκ ὁμοῖον ὁμοῖον τοῦ αὐτοῦ. Ibid.

2 Differentiæ substantiarum ut: Rationale, actum aliquam non utant ut Ratione uti quod adventitium est & intendi ac remitti potest sed in situm solum vim, potentiam, & ut ipse loquitur Philosophus. 5 Phys. text. 18 ποιοῦν τὰ τι ἐστὶν, eorum declarant, quæ individua est, & ex aquo ab omnibus participatur.

3 Anigitur quod perfectiores in uno individuo quam alio cernimus operationes, non ad internum hoc operationum principium, sed variam materiam dispositionem, causarumq; externarum concursum referendum est.

4 Et formæ substantiales ejusdem speciei aequè perfectæ, semoto omni discrimine accidentario operari existimandum.

5 Ac proinde individua omnia ejusdem speciei infima aequè perfectæ esse secundum essentiam, accidentaria omni seclusa perfectione.

6 An non etiam & primò diversa, cum sint se totis diversa absque differentia ulla essentiali.

7 Et primò diversa in eadem esse Categoria, imò ejusdem speciei etiam infima, sub qua maxima ferè est identitas.

8 Ut hinc eliciamus primò diversa appellari, non ea tantum quæ propter diversitatem ita à seipsis distinguuntur ut in nullo communi genere conveniant univoco, qualia sunt summa rerum genera: sed quæ propter identitatem & convenientiam seipsis totis quia nulla differentia essentiali per accidentia duntaxat discriminantur, ut infima & sub eadem specie contenta individua.

8 Categoria est series, classis, seu ordinatio rerum, in qua sub unius generis supremi complexu, multa genera & species intermedie ac infime cum individuis directe: differentia & quæcunque alia reductiva indirectè comprehenduntur.

1 Hinc duplex ordo in dispositione predicamentali considerari potest, unus ἡ γὰρ ἑκάστος, ἡ γὰρ ἁπλοῦς, ille.

2 Propterea non inconcinne quidam propter similitudinem, cum arbore eam compararunt, quam sic accommodamus,

3 Ordo ille qui est ἡ γὰρ ἑκάστος, secundum sub & supra, transi formam & modum sequitur: qui verò est ἡ γὰρ ἁπλοῦς, ramorum figuram refert, tam ad dextram quam sinistram sese dilatantium. Radix in existendo quidè sunt ipsa individua, sine quibus genera & species non subsistunt, ut nec arbor sine radice. Radix

THESES LOGICAE.

in essendo cognoscendoque, est ipsum summum genus, à quo inferiorum omnium distincta & perfecta cognitio dependet.

4 *Alg.* hinc est, nempe ex duplicis radicis consideratione, quod duplex situs efficiatur predicamenti, rectus qui ascensus, & inversus qui discensus appellatur: rectus apud Philosophos ordo perfectionis vocatur, cum ab individuis ad universalia progressus fit, id est, a toto ad partes; inversus dicitur generationis, quando a summo genere ad individua descendimus, tanquam a parte ad totum.

9 Inherentia accidentium, ipsorum entitati nihil realiter distinctum superaddit, sed modum quendam per quem velut formam, essentia ultimò terminatur & in rerum natura coheret.

1 Ex essentia accidentis & inherencia actuali non fit unum per accidens; sed idem alià insuper accepta perfectione completur.

2 Concretum accidentale unum est per se.

3 Non ex conjunctione accidentis & substantia resultat.

4 Concretum accidentis non significat, sed connotat subjectum.

5 Accidentia concreta sunt in Categoria per se, non reductivè.

10 Ατομα λεγεται εν το αδροιματι αν επιδωκεται τινος ποτε το αυτò γινεται.

1 Distincta individua tam substantialia quam accidentalia, numero etiam distincta sunt sine contraversione.

2 Hoc calefactum, ut in ligno, & illud, ut in ferro, sunt duo numero distincta calefacta.

3 Calefactiones etiam duae sunt licet ab eodem igne, si concretum idem significet quod abstractum.

4 Una numero actio in duobus numero distinctis subjectis esse non potest.

5 Quare etiam si ignis calefaciat duo ligna, idem numero accidens in duobus subjectis non inest.

11 Motus nihil est παρα τα πραγματα. 3. Phys. & 12. Metaph.

1 A terminis unitatem accipit & continuitatem λεγεται δε οτι τι το αυτο κινησις η ειναι εν το ποτὶ η εν παδη, δια γαρ το μαγαλον ες το οτι ειναι συνεχες καὶ η κινησις εστι συνεχης. text. 34. 5. Phys.

2 Maxime igitur motus, si in universum loquamur, continuus & extensus per accidens esse videtur, ut pote magis etiam quam albedo extensa & continua esse dicitur: cum haec à propriè dicta superfaciei extensione, ille autè, quandoq, ut in alteratione, à qualitate gradualem duntaxat latitudinem habente, extensionem accipiat, & continuitatem.

3 Pinguis est sententia & non subtilis iudicij eorum, qui motum omnem ob continuitatem, ad Categoriā quantitatis volunt revocari.

12 Præteritum & futurum copulata Instanti, partes sunt temporis propriæ, quæ efficiunt unam entitatem formaliter distinctam à motu ejusque partibus: Motus vero, eum nihil sit præter res, ut jam dictum, proprias partes propriè nullas habere dicitur.

THESES LOGICAE.

- 1 Unde efficitur tempus propriam aliquam & intrinsecam habere extensionem sine motu: motum autem sine magnitudine & rebus minimè.
- 2 Ut non sit mirum ab Aristotele motum semper inter quanta per accidens relatum fuisse: tempus verò in Categorijs inter quanta per se, licet in Metaphysicis idem negaverit.
- 3 Atque ita totam ambiguitatem expedientes, dicimus quantum per se duplex esse. 1. quod n. q. ab alio extenditur, neq. in ordine ad aliud, nec ratione aliena divisibilitatis dividitur, neq. ad divisionem alterius ullo modo. 2. Ampliore significatione, quod licet extrinsecam extensionem habeat non tamen usquiquaq. absolutam, sed in ordine ad aliud desumptam; & ejusmodi est tempus, quod licet extensionem habeat propria durationis secundum prateritum & futurum, non tamen sine ordine ad motum ex cujus continuo fluxu causatur.
- 13 Motus est actus *τὸ διακινεῖν* 8. top. Sec. 3. Phys.
  - 1 Igitur imperfectus.
  - 2 Motus in sua ratione & formaliter neq. agentis actum, nec in patiente receptionem aliquam importat, sed actum imperfectum cum adjuncta potentia tanquam forma fluens simpliciter de uno termino in alium.
  - 3 Cum igitur forma fluens & fluxus forme secundum essentiam & re ipsa non differant, sed modum duntaxat essendi dicendiq.: etiamsi sumatur motus pro fluxu neq. erit formaliter actio moventis nec passio mobilis.
  - 4 Ut fateamur in tenebris erroris aspectum is caligare, at in luce veritatis clarè ut lyneos conspiciere, qui motum actionis & passionis categoriam accidentario tantum modo attingentem, essentialiter verò & secundum formalem rationem ob variam, imperfectam, & mobilem ipsius naturam per diversas rerum classes incerto ferri cursu, & in nulla per se quiescentem.
  - 5 Subnixi igitur non nudo testimonio solum, sed etiam ipsis Philosophiarum in tertio Physicorum, modum illum considerandi motum, ex rerum & terminorum respectu, tanquam unicum ad categorias ipsum revocandi agnoscences, admittimus.
- 14 Accidentia non conveniunt subjectis nisi secundum actualem inhaerentiam in ijs, at essentialia non secundum existentiam nec aliquam differentiam temporis, sed solum secundum naturalem connexionem ab existentia & tempore abstrahentem, intelliguntur convenire.
  - 1 Certum est subjecto actu existenti attribui accidentia: essentialia verò non ex necessitate.
  - 1 Accidentia in concreto, in enumeratione subiecta aut predicata (ut talia) suæ existentia semper supponunt
  - 2 Hac propositio Omne Musicum est homo sensum hunc habet, Musica existit & in homine existit.
  - 3 Bene igitur in hanc convertetur,
  - 2 Interminis necessarijs affirmationes omnes semper vera sunt, negationes falsa, in contingentibus minimè: sed propositiones de subiecto (ut vocant) non supponente, semper falsa sunt, ut Socrates est albus, si non supponatur existere.

aliquis

THESES LOGICAE.

aliquis homo est Musicus.

4 Musica existente aliquis homo est Musicus necessario.

5 Inanes sunt limitationes conversionis affirmativa de inesse per naturalem praedicationem, & subjectum attributo non minus late patens, quin semper & universaliter regulas Aristotelis tenere affirmamus.

per modum connexionis essentialis, non secundum actus existentiam: ideoque affirmationes omnes similiter verae sunt, nec valebit consequentia a tertio ad secundum adiacens, sicut in terminis finitis necessariis rē se habere diximus.

5 Et si Arist. afferit in ult. 1. Prior. Si est lignum non album, esse lignum, dicimus nihilominus propositionem de praedicato pure infinito, non praesupponere subjectum in rerum natura, etiamsi de infinito mixto ipsum praesupponat existere ex necessitate.

15 Accidentia quaedam supposita existentia determinatum quoddam subiectum vendicant necessario, cui absolute conveniunt contingenter; quia & inesse, & non inesse possunt.

1 Musicum esse hominem simpliciter est contingens: ac supposita Musicae existentia, est necesse.

2 Bina erunt omnes haec conversiones, necesse est omne Musicum esse hominem, & necesse est aliquem hominem esse Musicum: utraque enim propositio vera est. Item, contingens est omnem hominem esse Musicum, & contingens est aliquod Musicum esse hominem. Item, contingens est aliquem hominem esse Musicum, & contingens est aliquod Musicum esse hominem.

3 Regula Aristotelis cap. 3. 1. priorum, verum duntaxat terminorum intellectum, nullum quam fingunt quidam, limitationem requirunt.

16 Αἱ τὴν ὁμοῦς ἀντιθέσεις τῶν ἐναντιῶν (hoc est ὁπταντίας) ἐνδέχεται ὁμοῦς αὐτὴ συνελθεῖν. cap. 7. & 14. de Interp.

1 Simul vera esse possunt enuntiationes, quae non propterea aequipollebunt.

2 Δυνατὸν εἶναι καὶ μὴ εἶναι in quavis quantitate ἐνδέχεται ἀντιθέσει, ἀλλὰ μὴ ἀκολουθεῖν per aequivalentiam.

3 Non igitur ysdem aliorum modorum enuntiationibus aequipollebunt, licet cum ijs, veritatis habitā ratione converti possint.

4 Ac proinde in singulis modis fuerint omnes haec simul vera, possibile esse, possibile non esse: non impossibile esse, non impossibile non esse: non necesse non esse, & non necesse esse. At vero aequipollentes tantum illae: possibile esse, non impossibile esse; non necesse non esse, sicut haec, possibile non esse, non impossibile non esse, non necesse esse.

5 Ut quis non facile videat τὴν δυνατὴν καὶ ἐνδέχουσαν ἀπολὺναι καὶ ἀντιθέσειν in contrariam qualitatem, aequivalentia consecutionum modalium non minus

inductio

THESES LOGICAE.

ju'ciōse, quā subtiliter a subtilissimo Arist. expōsiturū, nequiquā officere.

17 Εἰδεχόμενοι λαγὺ ἐν μὴ οἰτός ἀπαχαιῶ, τειντός δὲ ὁ ταρχεῖν, ὡς ἐν δια τοῦ ὁπτι
ἀδυσιατον. 13.1. Priorum.

1 *Contingens (de possibili ratio eadem) sensum habet communiter tam neces-
sario quam impossibili oppositum.*

2 *Ius etiam propriè accepti negatio, utriq; convenire potest, ut hoc verum sit,
quod necesse est esse, non possibile est esse.*

3 *An non ergo non possibile esse ut consequitur ad impossibile, strictius
acceptum fuisse ab Aristotele in consecutionibus apertum est, ut nimirum, possi-
bilitatem omnem, tam ex parte modi quam dicti, removere intelligatur.*

4 *Et propterea quis non videat longe diverso sensu hac dici, necessariū est non
possibile, & impossibile est non possibile; huius enim sensus est in consecutioni-
bus, quod non possibile est ut sit, impossibile est, idq; per aequipollentiam: illius
verb, quod necesse est esse, illud non est possibiliter, hoc est, ita ut possit tam esse
quam non esse, idq; per nudam consecutionem absque aequivalentia.*

5 *In nullis consecutionibus modalium relinquendus est Aristoteles, quæ ad a-
muissim examinate, omnem dubitationem, facillimè poterint expedire: etiam si
nonnulli t. i. plurimum perturbati, cum consid. rationem, tum etiam defensione
omnem deseruerunt.*

18 *Syllogismus est oratio, in qua quibusdam positis, diversum quid a po-
sitis, ex necessitate sequitur propter posita. i. i. Prior.*

1 *In Syllogismo plures operationes mentis ab intellectu ordinantur, ex quibus
ordinatis resultat vis consequentia.*

2 *Triapossunt considerari in constructione syllogismi. 1. operationes ipsæ in se
dirigibiles. 2. Directio & ordinatio activa intellectus, quam facit per actum
reflectum, quo supra operationes suas reflectitur, easq; ordinat constituens syl-
logismum. 3. Ordinatio passiva ex priore resultans, quod est operationes sic or-
dinatas esse, ut ex ijs syllogismus constituatur.*

3 *Syllogismus igitur ex parte ipsius intellectus, cum sit actus realis intellectus
ordinantis, ens est reale, non rationis.*

4 *Dicetur ens rationis, & notio Logica, respectu ipsarum rerum, per relationē
ordinationis passivæ; quia non ordinantur ex sua natura, sed ab intellectu, qui
nihil reale in rebus per suam ordinationem ponere potest.*

5 *Cum igitur ex hac sola ordinatione habeat, ut formaliter Syllogismus sit,
merito simpliciter non reale, sed ens rationis vocatur, ut communis sententia
scholæ asserit. Similiter de reliquis instrumentis logicis statuendum est.*

19 *Dictum de omni, & dictum de nullo, principia sunt omnium Syllogif-
morum concludentium, actu solis primæ fig. Syllogifmis competentia.*

1 *In omni Syllogismo concludente, ad minimum unica propositio est affirmativa;
& primæ fig. Syllogismus determinatè, minorem affirmantem exposcit.*

2 *Ex negata minore aut omnibus in 1. fig. negantibus, quid unquā colligi neces-
sario absurdum, licet a quibusdā non necessariā ratione ductis oppositū dicatur.*

THESES LOGICAE.

- 3 Tenemus propterea hosce syllogismos & similes. Quod non est, non est animal, Chimera non est, ergo. Item, quod non scintillat prope est, planeta non scintillant, ergo. In forma planè viciosos, tantumq; vi materia necessitatē habere: vel quod infinitis aequipolleant propositiones, vel (& fortassis non minus recte) quod per cōversam ἀναπαλιν consecutionē majoris in Camestres vel Baroco secunda figura, eadem conclusio ex eadem etiam minore colligi possit.
- 4 Ad non ergo necessitas etiam prima fig. quandoq; per secundam evincenda est; & in ratione perficiendi mutuam ferent opem figura syllogismorum.
- 5 Ut nihilominus primam fig. manere absolutissimam, perfectissimam, nulliusq; alterius pro sui secundam formam vel in necessitate, vel in evidentia, perfectione egentem: ceterarum verò, omnium syllogismorum evidentem necessitatem, ad eam ut unicam normam, mensuram, & lucem evidentia examinandam, affirmemus intrepide.
- 20 In definitionibus ignotis perquirendis utimur divisionibus & via à communioribus ad minus communia procedentes. 2. Post. 13. cap.
  - 1 In assignandis definitionibus nonnunquam necessaria est multarum partialium differentiarū expressio, etiamsi priores in posterioribus presupponi possint.
  - 2 Rei constitutio ejusq; natura expressior declaratio, plures exigit differentiarum particulas, quam a rebus alijs distinctio postulat.
  - 3 Etiamsi igitur in ordine distinguendi demonstrationem ab alijs syllogismis, due fortassis sufficerent principiorum conditiones, nempe ut immediata sint & cause conclusionis: cum Arist. tamen cap. 2. 1. Post. quinque esse necessarias distinctasq; in ordine constituendi ejusq; naturā expressius declarandi, retinemus.
- 21 Οἷος ἐστὶ τὸ ἢ μὴ εἶναι διὰ τὴν, μὴδ' ἀναγκαῖον τὸν μαθηματικόν τι. 1. Post. cap. 2.
  - 1 Propositiones actu ingredientēs demonstrationem theses sunt.
  - 2 Igitur omnes immediate & indemonstrabiles, si non simpliciter, saltem ut tales. Si non actu saltem virtute, quoniam ut indemonstrabiles, aut per alias hactenus demonstratæ accipiuntur, ut amplius demonstrari non debeant.
  - 3 Sequitur etiam hujusmodi propositiones cum definitiones non sint, suppositiones esse ex necessitate. 1. Post. text. 79.
  - 4 Non omnis suppositio simplex est & unius termini simpliciter existentis, sed quedam complexa erit alicujus convenientis & alteri inexistentis.
  - 5 In definitione suppositionis apud Arist. cap. 2. τοῖς αἰ τοῖς αἰ tam ad esse simplex quā complexū, quod οὐκ οὐκ ἴσται proprie dicitur, extendendū est.
- 22 Multæ sunt affectiones Metaphysicæ, ut unum, verum, bonum, quæ re a subjecto suo minimè distinguuntur.
  - 1 Quæ prædicantur 2. modo per se, possunt esse eide cum subjecto.
  - 2 Non consideratè satis loquuntur, qui attributum re idem cum subjecto, sub tertio modo claudunt.
  - 3 Distinctius rationem sufficientiæ divisionis modorū per se sic proponimus. Quod alteri attribuitur vel est externum vel internum: si externum, efficitur quartus modus per se, & per accidens, ei oppositus: si internū, vel ad essentia, vel existentiam, si ad existentiam efficitur.

THESES LOGICAE.

efficitur tertius modus per se, & per accidens. Si ad essentiam aliquomodo, vel erit constitutus vel proprium, si constitutus primus, si proprium, secundus modus per se orietur, & modus per accidens utriusque oppositus.

23 Quæ consequuntur essentiam subiecti, in illius essentia principium & originem habent ex necessitate.

1 Quæ tantum fluunt ab externis causis subiecti essentiam consequi negamus.

2 Eccipsis non consequitur essentiam Lune.

3 Hinc colligimus quæ ad secundum modum pertinent attributa, licet propria quidem sint omnia, essentiam tamen consequentia non esse.

4 Possunt igitur esse propria, quæ essentiam minimè consequuntur.

5 Propria quædam possunt utroque conceptu tam simplici quam composito, à subiecto separari.

6 In hoc minimè distinguendum est proprium ab accidente communi, utriusque sine exceptione omnes communiter distinguere solent.

7 Sola igitur reciprocatione ab accidente communi universe separabitur: ut commune sit, quod proprium non est. Unde & nomen accepisse arbitramur..

24 Cui convenit genus ei aliqua species convenit & contra. 2. Top.

1 Genus & species simul sumpta, sunt ambitus æqualis.

2 Igitur cum speciebus simul sumptis reciprocum.

3 Quare etiam generis affectio cum omnibus speciebus reciprocabitur.

4 Subiectum reciprocum non est primum ex necessitate.

5 Neque omnis propositio reciproca, erit καθολική & ἡ αὐτο.

6 Sola καθολική fuerit, in qua attributum dicitur de subiecto primo secundam formam & propriam subiecti naturam.

7 Species simul sumpta etsi sunt subiectum primum & reciprocum secundum numerum, primum tamen secundam formam esse non possunt.

25 Si doctrinam Arist. attentius consideremus de translatione demonstrationis, & communione principiorum, deprehendemus veram ipsius mentem esse, solas scientias Mathematicas & subalternantes excipere.

1 Quare nos putamus ex mente Philosophi in solis subalternantibus non committi vitium translationis de genere in genus.

2 In alijs scientijs, non tantum si affectiones & principia de una totali in aliam totalem, sed etiam de parte ejusdem in alteram transferantur, vitiosam translationem existimamus.

3 Verba illa Arist. 1. Post. cap. 7. ὡς ἂν ἀπὸς ἀναρχῆς εἶναι τὸ αὐτὸ γένος, ἢ πᾶς, εἰ μέλλει ἢ ἀποδείξαι μεταβαίνειν, de solis subalternantibus intelligenda sunt.

4 Non hinc sequitur subiectum subalternantis & subalternata simpliciter idē esse, quia loquitur sub disjunctione. Et tamen simpliciter idem dici possunt atque etiam τὰς, simpliciter quidem quia nullo essentiali distinguuntur: τὰς, quia differunt per additionem sensus qualitatis & accidentaria.

26 'Οὐκ ἔστι αὐτὰ καὶ αὐτὰ τὰ πράγματα διαλεγόμενα φέροντας, ἀλλὰ τοῖς ὀνόμασι αὐτῶν πραγμάτων χρήματα συμβολοῖς. 1. Sophist. cap. 1.

THESES ETHICAE.

1 'Οι ἀπὸ τῶν ὀνομάτων τὸ δυνάμει ἀπείροι παραλογίζονται καὶ αὐτοὶ διαλεγόμενοι καὶ ἀλλήλους. *Ibid.*

2 *Ne igitur τῶν ἀπείρων nihil videatur, si aperiatur τῶν ὀνομάτων, ducat ad certorem in rebus.*

3 *In captionibus παρατὴ λήξιν, ἐπὶ τῶν πραγμάτων ἡλεγχῆν συμβαίνει.*

4 *Et recte propterea Arist. cap. 14. 1. Sophisticum captionum a figura dictionis, cum ijs qui ducunt ad solacium ita componunt, ut: ὅτι ἐκ τῶν ὀνομάτων ἐπὶ τῶν πραγμάτων συμβαίνει ἡλεγχῆν ὅπως καὶ τοῖς ὅτι τῶν ὀνομάτων συμβαίνει σοφοῖς.*

5 *Ac non proinde ex mente Arist. captionis inductione & ex a dictionem, recte separaverit, quod he in rebus fallant, ille vero minime, ut fortassis aliqui pinguioris iudicii prima fronte concipere: sed quod illic principium (ut vocant) motuum in ipsis dictionibus, hic verò lateat in rebus; cum omnibus ἐπὶ τῶν πραγμάτων ἡλεγχῆν, ut commune contingere possit.*

THESES ETHICAE.

FELICITAS est finis postremus velut optimum & perfectissimum: τὸ γὰρ κατ' αὐτὸ αἰρετόν αἰ μὴδὲ ποτε δι' αἰ. lib. 1. 7: est rerum omnium firmissima & maxime constans: περὶ ἐν ᾧ γὰρ ὅπως ὑπάρχει τῶν ἀνδραγαθῶν βεβαίως ὡς περὶ τὰς ἐνέργειας τὰς καλὰς. *Ibid.* Est per se jucundissima: ὅτι γὰρ ὁ βίος ὁ μακάριος κατ' αὐτὸν καὶ οὗτος. 1. 8. & 9. 9. Est sufficientissima nec ullius indiga: οὐδὲ οὗ γὰρ ἐστὶν ἡ εὐδαιμονία αἰ αὐταρκής. 1. 7. 10. 6. τῶν λοιπῶν αγαθῶν τὰ μὲν ὑπάρχει ἀναγκασίον, τὰ δὲ συνέργα καὶ χρητὶμα ὀργανικῶς: τοιαῦτα γὰρ προσδέονται τῷ αὐτῷ ευημερίας. 1. 7. & 8. Parit tranquillitatem: felices existimandi sunt, qui iustis & honestis actionibus tranquillè incumbunt. 1. ad Eudemum cap. 2. δοκεῖ δὲ ἡ εὐδαιμονία ἐν τῇ σχολῇ εἶναι. 10. 7. est honoratissima. εὐδεις γὰρ τῇ εὐδαιμονίᾳ ἐπαίνεσι, αἱ δὲ ὡς θεοῖς τι καὶ ἑλλίον μακαρίζου. 1. 12.

1 Sic itaq; varia consideratione, in varijs felicitas & summum bonum considerari potest & collocari. Ut in forma ac postrema perfectione, in actione proba & perfecta παντὶ παντός. Ut in fundamento, in virtute. Ut in affectione, in jucunditate ex perfecta actione prodeunte. Ut in signo ac premio, in honore ac gloria. Ut in fructu interno, in animi tranquillitate. Ut in instrumentis vel commodis, vel necessariis, in muneribus naturæ & fortune. Ac demum ut in cumulo omnium ad summum vite bonum confluentium, in cunctorum bonorum conspiratione.

2 Ex his videmus actionem & virtutem, ut felicitati conjunctissimas, maxime omnium ipsius naturam attingere; actionem quidem tanquam proximam formam summi boni, quæ nos intrinsecè perficit: virtutem verò ut causam relictitudinis in actione, & fundamentum firmitatis, cujus habitatio non actionis quæ subinde reiteratur, ἢ ὑποκατασκευάζει τὸν εὐδαιμονισμὸν, καὶ σὰν οὗτος, ἀλλὰ βεβαίως καὶ ἀμείλιχῶς ἰδρύμενοι ἀπερροισµοί. 1. cap. 18.

THESES ETHICAE.

3 Quam igitur iudicose Arist. definiendi pater, ex omnibus in quibus felicitas consistere potest, per actionem & virtutem solus, ejus essentiam definitione sua expressit.

2 Justitia universa est, qua omnia quæ a legibus rectè latis præscribuntur efficiunt ad publicam utilitatem promovendam, seu civilem societatem conservandam Vel paucis, est obediëntia erga omnes leges in civili societate.

1 Έν δὲ γένει οὐκ ἀπαρτίζονται τὰς ἀρετὰς ἀπὸ τῆς ἑστῆς. 5. Ethic.

2 Justitia universa tanquam sola perfecta virtus, ex alijs omnibus ut partibus actu inclusis confurgit.

3 Non est virtus unij generis.

4 Nec etiam speciei.

5 Sed numero, idq. per connexionem & aggregationem.

6. Sunt igitur quedam communia, quibus singula virtutes quasi nervis ligantur, quorum auxilio virtus universa, & unum quid integrum redditur.

7 Ligantur virtutes omnes communi prudentia, communi desiderio finis, communi observantia, communi moderatione, & perturbatione; & ob hanc connexionem sese mutuò singula perficiunt.

8 Virtus igitur aliquis propria actio fortitudinis quæ non est temperantia, &c. timen id perfectam actionem unam conspirant omnes.

9 Virtutes a se invicem separari nequeunt in sua perfectione.

10 Alèd ut qui unam habet, habeat & omnes, & qui unam non habet, habeat nullam.

3 Vitia nedum virtutem explodunt, verumetiam inter sese acerrimè pugnant, se mutuò destruunt & evertunt. Timiditas cum audacia, avaritia cum prodigalitate servari non potest.

1 Secundam rationem vitiorum & ut extrema maximè inter se distantia, complicari nequeunt sicut virtutes, quas mirà harmonià & consensione junctas fuisse diximus.

2 Hac propter rationem vitium universum & perfectum dari non potest.

3 Quare omnino dicendum putamus omnia vitia alio modo, & per cōmnia tantum junctā & complicata esse ut inde universum exoriat vitium. Trimò quidem per principium. 2. Per medium. 3. Per finem. Per principium, quia ut prudentia principium est omnium virtutum cunctarumq. semina includit, ita imprudentia vitiorum. Per medium, quia omne vitium est recessus a medio, ejus everfio & obliquitas. Per finem, quia sicut virtus ducit ad honestum & summum bonum, ita vitium omne honestum pervertit summumq. parit malum.

4 Propterea perfectio dabitur in imperfectione, vitium enim absolute deformitas est, depravatio, & imperfectio.

5 Non minùs rectè ut felicitas per virtutē perfectissimam, ita & miseria per vitium perfectissimum, quod universale in justitiam appellamus, definiri potest.

4 Εἴη δὲ τοῖς πάντεσιν ὑπερβολὴ καὶ ἑλλείψις, καὶ ἄλλων καὶ ἡπὶον, καὶ ἀμφοτέρω ὅτε ἐν τῷ ὅτι δει, καὶ ἵπ ὅτις μέσων τὰς ἀρίστων ἐπὶ τῆς ἀρετῆς. 2. lib. cap. 6.

THESES ETHICÆ.

- 1 Ille demum perturbationes formantur, & formanda sunt virtutibus & habitibus propriis, in quibus servatis circumstantiis, τὸ εὖ, & κατὰ τὸ εὖ reperitur.
- 2 Non omnibus perturbationibus moderatur virtus Ethica, ut nec ijs que secundum latitudinē totam proba sunt & laudabiles, ut verecundia: nec que sunt omnino prava, ut malevolentia & invidia, &c. in his siquidem τὸ εὖ, in illis, τὸ κακὸν prorsus inveniri non potest.
- 3 Quod si igitur perturbationibus pravis opponatur media aliqua perturbatio, sicut. cap. 8. ostendit Arist. opponi: non eadem fuerit determinata circumstantiis actionum, sed alia specie distincta, ut media inter duas extremas: non quidem ut virtus & vitia, sed perturbationes tantum certo quodam modo se habentes, propter quas laudamur etiam & vituperamur. εὖ ψιγῶται δ' ἀπλῶς ὀργίζομενος ἀλλὰ τὰς;
- 5 Ἐπιταπὼντος τὸ τοῦ καὶ λεγόντος τὸ διανοίας φαντασίαν τὴν καὶ διακρίνει, οὐ κινεῖται, ἀλλὰ κατὰ τὴν ἐπιταπὼνταιν παρατῆται, διὸν δὲ ἀκρατεῖς 3. de Anima. text. 47: διὸ δὲ ἐγκρατεῖς ἐπιταπὼνται εὖ παρατῆται, ἀλλ' ἀκολουθεῖται τῷ νόμῳ.
- 1 In incontinente ratio semper est recta, ut in continente.
- 2 Et consultatio bona, τὸ γὰρ ἐγκρατεῖς, & ἀκρατεῖς τὸν λόγον ἐπαίνομεν, ὁρῶντες γὰρ καὶ ὅτι τὰ βέλτερά παρακαλεῖ. 1. Ethic. ult. cap.
- 3 Cum itaq; προαίρεσις sit οὐκ εἰς τὴν προβαλλόμεναι καὶ τὸ αὐτὸ βέλτερον καὶ προαιρετόν, πλὴν ἀφαιρεσιμὸν ἢ δὴ τὸ προαιρετόν. lib. 3. cap. 3. prudenter ab eodē Arist. dicitur τοὶ ἀκρατεῖς ὅτι ἐπιταπὼνται μὲν τὰ ἀληθινὰ, προαίρουμένοι δὲ οὐ.
- 4 Prælectio non est principium omnium actionum, sed earum que verè & propriè sunt actiones, ad hominem ut homo est pertinentes; ut sunt illa que rationem sequuntur ducem.
- 4 Et recte prælectio jumentis & feris, 2. Phys. text. 59. negatur convenire: etiam si electionem, qua solam sensus cognitionem iudiciumq; exposcit, ipsis tribuamus. Sic canis v. g. eligit panem, & deserit aurum, sed sine consultatione, solo sensuum iudicio & imaginationis, quodam instinctu natura conferente.
- 6 Adulterium, furtum & ejulmodi, inter contractus eosque invitos numerantur ab Arist. 5. lib. cap. 2.
- 1 Unde est quod correctio damni, quod ex his alteri parti & offensa contingit, ad justitiam commutativam ex Arist. referatur.
- 2 An non igitur ut in premiis, ita & in pœnis distribuendis versabitur? Cum etiam in distributione τῶν κακῶν ex principio. cap. 4. legimus versari.
- 3 Dicamus ergo compensationem adulterij & similium, simpliciter esse justitiam commutativam: at vero respectu quarundam circumstantiarum, qua in pluribus, ac diversis hominibus ipsam majus aut minus reddere possunt, propter quam variationem varia etiam constituuntur supplicia, justitia est distributiva, que singulis pro equalitate peccatorum supplicia designat secundum leges.

THESES PHYSICÆ.

THESES PHYSICAE.

T se habet æs ad statuam, lignum ad lecticam, & in genere materia quævis artefactorum ad artefacta; sic materia prima ad res materiâ constantes. 1. Phys. text. 69.

- 1 Hinc ex analogia sequitur materiam nullam formam in se habere actû, sed potentiam quamlibet recipiendi.
- 2 Erit ergo privatio in materia absolute considerata.
- 3 Si loquamur simpliciter de principijs, privatio omnem formam antecedit.

2 Materia actû principium non est, nisi formâ aliquâ etiam prius introductâ actuetur, quâ apta redditur ad receptionem formæ insequentis, per generationem.

- 1 Materia & privatio particularis semper antecedit formam introducendam.
- 2 Respectu compositi generandi, forma ultimum est omnium principium.
- 3 Ex thesi tamen etiam sequitur, si sermo fiat de forma indeterminatè, non signatâ aliquâ, suppositâ mundi eternitate, determinari non posse, utrum forma privationem, an contra privatio formam antecedit.

3 'Εἰς τὸν τῶν ποσὶ τὸ ὄν: ἀλλὰ γὰρ εἰδαι, ἀλλὰ ὄν. 2. Phys. text. 26.

1 Si consideretur materia cum superadditis relationibus, tot dici possunt materia, quot forma.

2 Hinc Arist. 4. de Cælo text. 37. dicit quadruplicem esse materiam, quatenus primo ad quatuor elementorum formas refertur.

3 Et propterea sine errore dicamus, materiam esse unam, materiâ esse multiplicem, & eam, nec unam, nec multiplicem esse.

actû sit & producat, quam componat; an non rectè dixerimus, qui formam in materiam introducit, ex duobus actû, unum actû efficere; cum ex materia que est in actû, & actû, qui est in actû, fiat unum actû, id est, compositum materiatum.

5 Et nihilominus ut verissimè dictum a Philosopho, non nisi ex actû & potentia unum fieri tuemur, quandoquidem ex duobus actibus aliquid fieri, impossibile arbitramur.

4 Ex asino oriuntur crabrones, ex homine vermes.

1 Appetebat mirifico appetitu materia prima, scilicet exuere se forma hominis, ut satidissimi cadaveris delicias nancisceretur, a quibus induceret vermis & faciem & formam!

2 Non est igitur in materia iudicium ad formarum electionem, neq; etiam ullus appetitus mutationis,

THESES PHYSICAE.

3 Fuerit igitur tantum perfectionis appetitus in ea; perficitur autem sub qualibet forma quaelibet pars, & tota sub omnibus.

4 Quam a veritate alienum est, dicere materiam aliquam formam nobiliorem expetere, aut ulli praesentem fastidire, ut potius cupiat.

5 De appetitu igitur materiae sic statuendum existimantes, dicimus eam, formam quam non habet (ut semen, formam humanam) expetere, non quò praesentem fastidiat, sed quia non valens eam retinere quam habet, ob eius corruptibilitatem ipsa sine omni forma informis & imperfecta jaceret, facilem se praebeat ad futuram, sub qua adhuc perfecta remanere possit. Atque hac facilitas & inclinatio ad formam, appetitus materiae censetur.

6 Quis igitur vel parum subtilis iudicii non intelligit determinationem huius appetitus materiae ad particularem formam, non esse à natura ipsius materiae, sed à forma praesente, cum qua externa quaedam dispositiones, ad determinatas formas futuras, perpetuo adiunguntur.

7 Quin igitur sine ulla repugnantia pronunciemus materiam primam, sua conditione omnes formas expetere, & nullas. Omnes quatenus omnium est receptiva, tanquam Platonis *ἡλικία* & *ἡλικία*. 4. Phys. 15. Empedoclis *ἡλικία*. 2. Phy. 38. & Anaxagorae ac Democriti *ἡλικία*. 1. de Ortu. 1. Nullus, si ut particulares intelligantur: ut particulares siquidem non expetit suam naturam, sed simpliciter ut formas & sui perfectiones.

5 Motus est in mobili tantum, at tempus est ubique. 4. Phys. 95. text.

1 Non igitur Philosophus tempus considerat, ut idem est cum motu qualicunque.

2 Quare sicut motum universum, ita tempus tantum ratione huius motus vult intelligendum esse.

3 Tempus itaque essentialiter erit tantum numerus motus primi numeratus, secundum prius & posterius.

4 In reliquis motibus sublunariis, accidentaliter duntaxat & ratione externa mensura loci habet: et sic cuiusvis motus esse potest. 4. Phys. text. 132.

5 Quod igitur ex partibus horum motuum secundum prius & posterius numeratis notatur, tempus erit tantum ex accidente, quatenus ei respondet extensio aequalis in conversione caeli.

6 Dicitur ergo tempus, huius aut illius specialis motus proprium aliquod esse, tantum extrinsecà applicatione, quae fit ab intellectu ipsi ex toto tempore quasi discernente, & specialiter huic motui applicant: cum interim in se utique est in universo, ad alios etiam motus idem accommodari possit.

7 Unde est quod dicat Philosophus. Etiam si plures sint & diversi motus simul, idem tamen tempus esse omnium, quia sub eadem temporis huius universi differentias cadunt.

8 Est igitur tempus universum & commune, omnium motuum sublunarium mensura externa, motus autem caeli interna est, scilicet ratione subiecti: alioqui suis partibus etiam hic motus (sicut & omne continuum) ut intrinsecà mensura duntaxat mensuratur.

THESES PHYSICAE.

6 Non sunt entia multiplicanda ex necessitate.

1 Cum vel sensus ipse ostendat nil imprimi in projectis nisi motū, nec ratio etiā aliud persuadeat, nullā qualitatem aut vim à motu distinctā, esse à projiciente impressam affirmamus.

2 Vi huius impressa tribuere principium motus projectorum merum est figmentum.

7 Τὸ πρῶτον κίνησιν δίδωμι ἢ ἀρχὴν τῷ κινήσῳ, ὅτι τὸ κινεῖται ἀπ' αὐτοῦ. 7. Phys. cap. 1.

1 A projiciente per universum motum, projecta non moventur.

2 Igitur proximè ab aere moto a projiciente.

3 Sic igitur de motore projectorum statuimus ex Aristotele.

4 Dat projiciens aeri & movere & moveri: movet enim ipsum, & dat eidem vim movendi aliud.

5 Non simul desinit moveri & movere: moveri quidē desinit projiciente desinente moverē, at movere non desinit.

6 Quādiū manet vis movendi in partibus aeris, tam diu manet motus.

7 Hinc cum tantò debilius moveant partes aeris, quantò longius distant a principio primo, motus in partibus aeris posterioribus debilitatur.

8 Ut tandē detur ultima pars movens & ultima etiā mota distincta.

9 Atq̃, adeo aliqua aeris pars movebit, & non movebitur, & alia movebitur & non movebit.

10 Quod dicitur omne movens corporeum in movendo moveri, sic est intelligendum, ut vel eodem, vel saltem tempore proximè precedente quo movet moveatur.

11 Inde etiā colligimus aeris (sicut & aque) eam esse naturam, ut ipsius partes quādiū constringi tantum & condensari possint: quae est apparens illa penetratio quam Avenroes in his elementis pro motu considerat. Alioqui ad cælum usq̃, pulvis deberet pervenire.

8 Cum vi pellitur lapis sursum, necesse est vim movendi aeri impressam superare gravitatem ipsius lapidis: ut sic validius valeat sursum movere quam gravitas deorsum.

1 Quò longius pellitur a primo projiciente, hac vis in aere, perseverante motu perpetuo minuitur, motusq̃, tardior existit.

2 Sicut circa finem parvo tantum gradu superet gravitatem lapidis.

3 Et in ipso fine dum cessat motus sursum, necesse sit pares esse, vim aeris & lapidis gravitatem.

4 Quò fit ut propter virium aequalitatem, quasi contententes pro motu, ipsum mobile aliquandiu quiescat.

5 Aliquid igitur quiescere nec naturā, nec violentiā tantum posse contendimus: quando mixta quādam ratione sic pro motu moventia intelliguntur pugnare.

6 Ascensus & descensus lapidis continuus non est, sed tempore licet imperceptibili interrumpi ratio evincit.

9 Nullum continuum ex indivisibilibus componitur, sed in divisibilia

THESES PHTSICAE.

semper divisibile est.

- 1 Nullius continui datur pars prima, aut ultima simpliciter.
- 2 Quare nec motus.
- 3 Nec etiam ejus quodcum motu accipit suum esse, quantum ad partes motu acquisitas
- 3 Non datur instans in quo dicitur nunc primum motus est, nec in quo, nunc est postremum.
- 4 Minimum albedinis aut alterius forme per motu acquisite non datur.
- 4 Non incipit motus per primum sui esse, nec per ultimum desinit.
- 5 Ergo non intrinsece & per aliquid sui
- 6 Cum omne finitum incipiat & desinat ex necessitate, extrinsece tantum desinet & incipiet motus signato nimirum instanti in quo non est, sed immediate ante fuit, vel immediate post erit.
- 7 Incipit igitur motus per ultimum non esse, & desinit per primum non esse.
- 8 Mutatum esse, est terminus motus a fine, non a principio.
- 9 Mutatum esse, etsi discatur terminus indivisibilis motus, ut punctum linea, & totius temporis, omnino tamen puncto & toti simile non est, quia non est de ratione puncti, ut ipsum linea precedat, at de ratione mutati esse est, quod ante ipsum sit mutatio.
- 10 Neq. hinc sequitur quod motus nequeat esse in tempore aut spatio adequatis, nam motus non fit nisi in ipso tempore & magnitudine, at totum non est temporis pars, nec punctum aut indivisibile, magnitudinis.
- IO Το ὅμοιον & παλιν πᾶντος ἀδιαφερόν, ἡ ἀρχὴ καὶ τὰ ἑξῆς ὑπο τῷ ὁμοίῳ μᾶλλον: το τὸ πᾶντος ἑρπὸν & μὴ ἑξῆς ταυτοὶ ὁσαύτως. I. de Ortu. text. 48. & 49. Quod patitur in hoc, patitur semper a potiori.
- 1 Igitur actum sive factum, aliquo modo simile, alio dissimile fuit necessarium.
- 2 Quomobrem cum mundi efficiens sit unus, mundus fuit unus & non unus: cum sit omnia, mundus fuit omnia & non omnia; cum sit aternus, mundus fuit aternus & non aternus. Etenim quia unus, est aternus, non enim habet comparē, aut contrarium: quia non unus, non aternus: ex contrarijs enim, ac mutua corruptione grassantibus inter se partibus constitutus est.
- 3 Ejus igitur aternitas (aternitatem nunc intelligimus, etiam ex veritate perpetuationem, cui finem imponet Deus cum ei visum fuerit) in successione, & unitas in continuatione.
- 4 Duas igitur ideas formarum mundum habere oportuit, una est particularis sua cujusq. speciei ad generationem, motum, propagationem in ijs per qua est non unus: alia est universalis ad conservationem unitatis.
- 5 Idcirco neq. a principio fecit vacuum, quia est non ens, neq. postea dari passus est: & ne daretur, effecit ut forma particularis putā ignis quā ascendit, obediret universali forma, quā mundus unus est.
- 6 Non igitur ab alia forma movetur ignis sursum, & ab alia deorsum ne datur vacuum; sed ab eadem diverso fine: prior est, ob particularē sui conservationem, posterior & secundarius, ob conservationem totius qua in unione consistit.

THESES PHYSICAE.

11 Ἀγνοεῖται, ἀναλλοίπτοι, & ἀτάδε; ὅτι τὸ πρῶτον τῶν στοιχείων. I. de Caelo. 22.

1 Non movetur caelum totum, nec ulla ipsius pars propter sui conservationem; nihil sanè acquirit novi propter se.

2 Quare moveri propter nostram generationem putandum est, quemadmodum & elementa inferiora, sed longè diversâ ratione, quam sic explicamus.

3 Quae corpora essent ad generationem materialiter comparata, his motum dedit ad conveniendum ob compositionem ac generationem: atq; idcirco et à conservationis absque gravitate loca è quibus evocarentur, & in quae soluta, reverterent. Hec elementa fuerunt.

4 Corpus vero quod non pro materia statuendum fuit, sed actionibus destinandum, non indiget eo motu, qui ipsum deduceres ad istum conventum; sed eo quo tantum ageret.

5 Unde cum caelum non egeat ea perfectione, quâ promoveatur ut sit hoc quod non est: non est ei data forma naturalis ad movendum ut perficiatur, sed forma voluntaria intelligentis ad movendum ut perficiat. Perficit enim nostrata haec ἀνθρώπος & ἡλιος αὐτῶν ποταμός.

12 Ἐν τῷ αἵματι δὲ ὄντι ὁρᾶται καὶ σαρκί, τὸ ὅτι αἷματι (quod animam nutrientem ut agentem principalem, calorem ut instrumentum appellamus) προσδόντος συνάμειναι σαρκὸς, & ποιεῖν ἰσχυρὰ σαρκά. I. de Ortu. 39.

1 Hinc elicimus primum, incorporea non alere, ut sapores, colores & odores, sed corpora his praedita. Insuper, non caelum, non elementa puri, ut aer, quia dum coquitur, non incrassatur. Tertio neq; metalla, quia à calore humido qualis est ventriculi non liquifunt, ut patet ex 4. Meteor. Similiter venena non nutriunt, quia non sunt apta vinci & permutari à calore viventis, sed ipsi superant & necant.

2 Commentum igitur est Salamandram nutriri igne, non enim à calore vitali remisso potest vinci calor prepotens ignis. Quod etiam dicitur de Struthione quod nutriatur ferro, falsum etiam esse putamus; delectari quidem potest illud animal capitibus clavorum, & ea deglutit quidem, verum mox cum excrementis sine dubio ejiciuntur.

3 Ex dictis manifestum discrimen colligimus inter alimentum & medicamentum, alimentum interit necessario & simile nutrito redditur: medicamentum vero quia tale, non necessario interit, sed alterat id cui apponitur omne: et si interit, etiam alterat per qualitatem prepotentem & oppositam, adeo ut corpus ad quandam mediocritatem reducat.

13 Decuplum aut ampliozem oportet esse aerem ad aquae certam magnitudinem conficiendam, ex communi Philosophorum schola.

1 Non invenio sub terra spatium, ut flumina & lacus ex aeris subterranea concretione simpliciter fieri dicamus.

2 Lubenter amplectimur eorum sententiam, qui ad mare referunt fluminum generationem.

3 Ideo nos dicimus factâ impletione cavitatum terrae in principio, dum aqua terram totam operiebant, à mari omnem aquarum vim quae ad fluminum generationem

THESES PHYSICAE.

rationem requiritur, per hasle cavitates etiam ad altissimorum montium vertices suâ sponte ascendere continuo, ad effugium vacui, & inde per declivia montium eò devolvi, ubi aquarum sunt exitus atq; exilitiones.

4 Atq; ita optimè etiamnum mare fluminibus sufficere docemus, quatenus mutuâ gratia depensione accipit, quod dat.

14 Alimentum in fine simile fit. ex Arist.

1 Alimentum ex omnibus qualitatibus mistum esse debet. Iisdem enim nutrimur quibus constamus, & ex omnibus elementis. 2. de Ortu. text. 50.

2 Fames non est appetitus calidi & sicci tantum. Nam sic destrueret cibum potius quàm nutriret.

3 Igitur calidi & sicci non nisi ex prae dominio, & principaliter.

4 Fames tantum principaliter & immediatè dirigitur ad reparationem substantiae deperditæ, non sitis, verum primò & proximè ad cibum liquandum; ut eò facilius cibum concoqui possit, & ad omnes partes corporis diffundi.

5 Ideo necessaria est conditio cibi non potius, ut nutriat.

6 Si quis a potu nutriatur, id fit per accidens, & quatenus cibi materiam continens, cibi etiam accipit conditionem.

7 Hinc etiam fit ut elemento simplici fames non expleatur, possit tamen restingu: sitis. Simplex enim non nutrit, at bene liquare potest.

15 Semen est potentiâ tale corpus quod vitam habet potestate. 2. de Anima. text. 10.

1 Actus in se animam non habet, sed est inanimatum.

2 Semen sub actus seminis nutrir non potest.

3 Nec etiam germinare.

4 Semen non est agens principale in generatione viventis; vivens enim tantum vivens generat.

5 Sed ex semine vivens fiet ut ex materia.

16 Το σπέρμα ἐστὶν ἰσχυρὸν, καὶ ὁμοῦ τοῦ πατρὸς, καὶ τῆς μητρὸς. 2. Phy. 31.

1 Semen est efficiens etiam ex mente Arist.

2 Igitur non vivens, poterit vivens generare.

3 Ad litem omnem auferendam, sequentes ponimus ac sustinemus de natura seminis positiones.

1 In semine nulla est anima actu, inest tamen facultas quadam generandi, ei à parente tributa, per quam fungitur officio parentis, ut ejus instrumentum.

2 Semen totum est quoddam aggregatum ex partibus quibusdam crassioribus, & alijs subtilioribus. Haec in sexum habentibus maris sunt præcipuè, & genitura propriè vocatur; illæ, sunt famina, & sanguis menstruus dicitur. Ex his enim aggregatis semen oriri dicitur in viventibus; beneficio partium subtiliorum agere dicitur, beneficio crassiorum pati.

3 Hinc est quod si mien propriâ conditione, materia dicatur frequentissimè, efficiens verò quandoq; quâ conditionem habet virtute parentis, ut diximus.

4 Si semen plantarum in terra existat, ab eo etiam ut instrumento primarij agentis

THESES PHYSICAE.

agentis, ex alimento verò è terra suppeditato ut materia, producit anima plura

5 Si sejunta n verò fuerit à terra semen (ut constat quedam semina edere surculos & folia) ex partibus ipsius seminis crassioribus generatio fit, qua marcescunt prius, quàm semen germinet.

6 Non igitur statim ex inanimato semine fit animata, sed alteratio & mutatio semper praeuia est, nempe partium harum crassiorum variatio & interitus.

17 Organi tactivi proprium est, ut in medio & temperamento proprii sui objecti constitutur. 2. de Anima. text. 118.

1 Percipit tunc immoderantias & defectus. Ibidem.

2 Similiter contemperatum, non potest à tactu percipi. Ibid.

3 An non ergo dicitur quoddam tangibile, quod tangi non potest.

18 Diversa est temperies non solum diversorum corporum, sed etiam partium ejusdem corporis, imò ejusdem partis in diverso tempore.

1 Hinc est quod eadem aqua tepida à diversis hominibus simul, ab eodem variet affecto sed distinctis temporibus, & calida & frigida sentiuntur.

2 Nulli datur tangibile quod simpliciter tangi non possit: si non ab una parte, ab altera ejusdem corporis: si à nulla unius corporis, ab aliqua alterius ex necessitate.

19 Illuminatio intellectus agentis, est formalis ratio objecti ut actu intelligibilis, sicut lumen actu visibilis ratio est.

1 Per se non agit in patientem, sed ut junctus est cum phantasmat.

2 Non est igitur diversa aliqua actio intellectus agentis in patientem, (si de ipsius illuminatione loquimur) ab actione phantasmatis illuminati in eundem. Sicut non alia est actio luminis ut est actus coloris ab actione coloris in oculum.

3 Non male à quibusdam dicitur intellectum agentem, non tam agere ut intelligentem, quam ut intelligibilem.

4 Erit itaque intellectus agentis actio propria, nihil aliud quam illuminationis suae beneficio efficere, ut phantasma rerum variarum quod in se complectitur species varias intellectui patienti imprimat, atque ita ex potestate intelligibilibus reddat intelligibilia actu.

5 Duplex igitur est ipsius actio, una improprie dicta respectu phantasmat, quod perficit tanquam habitus; alia magis propria respectu intellectus patientis, in qua agit una cum phantasmat, sicut objectum in actu, in facultate cognoscente.

20 Illuminatio tantum phantasmat non facit ut aliquid actu intelligatur, sed requiritur praeterea phantasmat ab intellectu judicatio.

1 Intellectus agens non tantum illuminat, sed etiam judicat speciem receptam.

2 Adeo ut haec tertia sit quaedam ipsius actio intellectionem perficiens, per quam agere in se dicitur per actionem immanentem, judicando receptionem speciei in se ipso, tanquam proprio receptivo.

3 Hinc apparet errare communiter omnes, qui putant intellectum patientem in se valere ad judicandum: quia licet hoc verum sit quod ad substantiam, quae una est agentis & patientis, quod ad officium tamen, verum esse non potest.

4 Idem igitur intellectus & recipit & judicat sed recipit ut patiens judicat ut

THESES ASTRONOMICAE.

agens: sicut idem sensus, respectu receptionis & iudicii patiens & agens communiter appellatur.

5. *Ex dictis concludimus in universum, tres esse intellectus agentis actiones tanquam tria officia. 1. Illuminandi phantasma ut habitus. 2. Cum phantasmate intellectum movendi. Et 3. denique speciem iudicandi. Quae omnia conspicua erunt, si fiat comparatio cum visione catorum in tenebris; ex quorum oculis & emittitur lumen in objectum, & in iisdem receptionis objecti sit iudicatio.*

THESES ASTRONOMICAE.

DOCTORVM communiter suffragio ex modo considerandi prodit, quod subiectum scientiae adaequetur, & una scientia ab alijs distinguatur: scientiae autem quae communem accipiunt denominationem, communem etiam considerandi modum habeant necesse est.

1° *Cum Astronomia, omnium recte sentientium calculo Mathematica dicatur, ut pote Geometria subalternata, sicut rem consideratam, ita & considerandi modum nisi Mathematicum nequit habere.*

2 *Quare motum circa medium quae tale, a propria contemplatione Astronomica excludendum tuemur: & quae de eo ab Astronomo dicuntur, a Physico omnia mutuari affirmamus.*

3 *Nihil igitur nostro iudicio inconsulto magis dici potest, quam asserere corpus caeleste mobile circa medium quae tale, vel motum ut mensurabilis est, vel denique magnitudinem ut mobilis est circa medium, subiectum esse Astronomiae; quandoquidem sic dicentes, vel in re considerata, vel in modo considerandi, vel in utroque errorem errant manifestum.*

4 *Quinetiam penitus conditionem & naturam scientie subalternata introspicientes, dicamus subiectum Astronomiae, esse magnitudinem mobilem circa medium, quae magnitudo est.*

5 *Quare motus tantum ut accidens sensibile rei considerata adiectum considerabitur; interim putamus totam Astronomiae considerationem propriam, ad solius quantitatis cognitionem referri.*

6 *Considerabit igitur Astronomus motum, magnitudinem, & figuram, quae sunt affectiones & termini corporum naturalium, verum tantum ut in ijs rationes quaedam Mathematicae (ut est ratio maioris minoris, aequalis inequalis, distantis propinqui, proportionalitatis & ejusmodi) reperiuntur; cum Physicus omnia referat ad naturam unde fluere intelliguntur.*

7 *Ut non sit mirum pro hac diversitate, nonnunquam (ut 2. Phys. cap. 2.) dixisse Philosophum Astrologiam a motu abstrahere; nonnunquam vero (1. Metaphys. text. 19.) cum motu, imò etiam ipsum motum considerare.*

2 *Aqua suapte natura confluit ad loca decliviora. Arist. 2. de Caelo.*

1 Hinc

THESES ASTRONOMICAE.

- 1 Hinc efficitur ipsius figuram rotundam esse.
- 2 Efficitur etiam quemlibet liquorem in vase contentum, tumorem habere & circumferentiam, cujus centrum idem est cum centro mundi.
- 3 Hinc luce clarius est, superficiem aquae quò vicinior centro fuerit, eò minorem efficere spheram, & minorem Diametrum habere: quò remotior verò, majorem.
- 4 Cum una eademq; linea recta ex minore circulo majorem portionem auferat; ex majore vero minorem; sequetur idem vas majorem copiam aquae in inferiore loco, quàm in superiore recipere. Quae differentia licet vix sentiat, propter exiguum intervallum, ut est v.g. à radice montis ad cacumen, respectu semidiametri terrae. si tamen ad centrum pateret aditus, diverſit atē magnam perciperemus.
- 3 Gravia ex quocunque loco demissa in terram aut aquam, similes & æquales angulos in utriusque superficie constituunt.
  - 1 Necesse igitur est ad centrū magnitudinis quò idē & gravitatis est, feratur.
  - 2 Aqua igitur cū terra idē centrū tam magnitudinis, quàm gravitatis possidet.
  - 3 Concentrica sunt hæc duo elementa, unumq; globum constituunt.
  - 4 Cum ex principijs Geometricis demonstratur, duorum circularū concentricorum majorē, minorē in se includere, aquae molem terrae minorē esse affirmamus.
  - 5 Ut non veram sit elementa ut subsistunt quæ superiora essent, majora esse.
  - 6 Ac proinde libenter admittimus eorum sententiam, ut cum orthodoxa veritate optimè congruentem, qui terram in principio absq; cavitatibus rotundam fuisse existimant, totamq; aquis circumdatam: at verò postquàm dixit DEVS, congregentur aquae in locum unum, cavitates in terra ex omni parte factas esse, & in eas omnem vim aquarum velut in suas congregationes convenisse. Ad- dunt etiam alij aquas in principio fuisse variores, sed postea condensatas esse, ut facilius in cavitatibus hisce potuissent contineri.
- 4 Ex supputatione primò à Julio Cæsare facta, & nunc communiter recepta, annus solaris continet dies 365. & Horas 6. Astronomorum tamen accuratiore, dies 365. Horas tantum 5. minuta 49. sec. 16.
  - 1 Ex constitutione cōmuni annus major est vero anno solari, per min. 10. sec. 44
  - 2 Quare necesse est æquinoctia & Solstitia sedes suas mutare versus initia mensium, singulis annis ad min. 10. & sec. 44. unius horæ.
  - 3 Quod pusillum est in uno anno, multorum successione in magnam crescere potest quantitatem: adeo ut à tempore Iulij Cæsaris ad nos anticipati sint dies circa 12. imò si tam diu mundus durare posset, dies æquinoctij verni in diem autumnalis incideret, & contra.
  - 4 Aut igitur aliter mensura anni instituenda est, aut Iulij Cæsaris aliquantulum corrigenda, ut tantus error evitetur, & nulla contingat solstitiorum & æquinoctiorum anticipatio.
  - 5 Dicimus itaq; si æquinoctium vernum statueretur 11. Martij, ut semper elapsis annis 136. Februario nullus dies adjiciatur intercalaris, scà qui deberet esse annus bissextilis, currat ut communis & civilis; ita tamen ut quarto rursus post illum anno, nempe 140. rursus intercalaris numeretur, & ita successive ad

THESES ASTRONOMICAE.

alios usq; annos 136. nullumquam notabilis continget variatio.

- 5 Aux eccentrici Solis est versus Boreā, oppositum augis versus Austrū.
  - 1 Major pars eccentrici declinat in Boream, minor verò in Austrum.
  - 2 Et punctum Boreale magis declinabit ab æquinoctiali, quam Australe.
  - 3 Maxime declinationes Solis non erunt præcise æquales.
  - 4 Sole existente in maxima sua declinatione Boreali, recedet ultra principium cancri 10. cali magis in Boream. In maxima Australi, ad principium Capricorni non perveniet ex necessitate.
  - 5 Centrum Solis non semper servabit lineam eclipticam primi mobilis.
  - 6 Et Sole existente in maxima declinatione Boreali, arcus diurnus major erit nocturno, Sole in declinatione Australi existente.
  - 7 Quare dies longissimus in æstate, longior erit nocte longissima in hieme.
  - 8 Vel igitur sua mole corrueant hi orbes eccentrici: vel que communiter dicuntur ab Astronomis de æqualitate utriusq; declinationis Solis, arcuum oppositorum sub ecliptica, dierum & noctium longissimarum ejusdem loci, non ad præcisam & Geometricam rationem, sed ad sensum, quod differentia sensilis exigua sit, erunt examinanda.
  - 9 Quia igitur Sol ob distantiam à terra per magnam, insensibilem habet aspectus diversitatem, ut dicunt Astronomi, sit, ut cum planum eccentrici ipsius, semper sit sub plano ecliptica, perpetuo sub ecliptica appareat quando è terra solè aspiciamus.
  - 10 Quare ad principium Cancris & Capricorni videtur eosdem parallelos ducere, quos principia Cancris & Capricorni primi mobilis à scribunt. Atq; hinc reliqua phenomena quoad iudicium sensus æqualiter se habere iudicamus.
- 6 Mercurius, Venus, Mars, Jupiter, Saturnus velocius sunt ad apogæum & perigæum epicycli, quam circa puncta contingentiae, ex communi schola Astronomorum.
  - 1 Tum demum absolute Planeta stationarius dicitur, quando ipsius in epicyclo motus contra seriem signorum, æqualis redditur progressionis deferentis epicycli, secundum seriem signorum.
  - 2 Puncta igitur stationum illa fuerint epicycli, in quibus Planeta regressus in epicyclo, præcise æqualis sit progressui eccentrici.
  - 3 Non sunt ipsa puncta contingentia stationum puncta, imò in ijs Planeta directus appellari debet.
  - 4 Igitur perigæo epicycli sunt propiora, etsi ab eo utrinq; æqualiter remota.
  - 5 Concludimus igitur Sacroboscum non simpliciter de his affectionibus determinasse: sed motum respexit planeta in ipso tantum epicyclo, non autem respectu centri aut terræ, dum in punctis contingentia stationes planetarum esse dixerat.

FINIS.

